

SİNEMA ve DİN

Değerler Eğitimi Merkezi

© Eserin Her Türü Basım Hakkı Anlaşmalı Olarak
Ensar Neşriyat'a Aittir.

Dem Yayınları Ensar Neşriyat Tic. A.Ş. Organizasyonudur.

ISBN :

Kitabın Adı

SİNEMA ve DİN

Editörler

Bilal Yorulmaz
William L. Blizek
Nuri Tınaz
John Lyden
Mehmet Ali Doğan
Z. Şeyma Altın
Ömer Faruk Ocakoğlu
Yalçın Lüleci
Ahmet Yasin Okudan
Hulusi Yiğit

Kapak & Sayfa Tasarımı

Nuray Yüksel

Baskı-Cilt

Pasifik Ofset
0212 412 17 00

1. Basım

Kasım 2015

İletişim

Oruç Reis Mah. Giyimkent Sitesi 12.Sok. No:40-42
Esenler / İSTANBUL Tel: (0212) 491 19 03 - 04 Faks: 0(212) 438 42 04
www.ensarneyriyat.com.tr e-mail: ensar@ensarneyriyat.com.tr

SİNEMA ve DİN

Editörler

Bilal Yorulmaz, William L. Blizek, Nuri Tınaz, John Lyden,
Mehmet Ali Doğan, Z. Şeyma Altın, Ömer Faruk Ocakoğlu,
Yalçın Lüleci, Ahmet Yasin Okudan, Hulusi Yiğit

Acknowledgements

For the 2014 International Conference on Religion & Film, sponsored by the Journal of Religion & Film and hosted by the University of Nebraska at Omaha, we received approximately fifty presentation proposals from scholars representing five different countries. In the end, we selected approximately twenty five proposals for inclusion on the program. All things considered and since this was the very first international conference devoted exclusively to religion and film studies we thought that the Conference was a great success.

For the 2015 International Conference on Religion & Film, however, we were delighted and surprised to receive approximately three hundred and seventy presentation proposals from scholars representing twenty nine different countries. To make the Conference manageable, we selected approximately one hundred proposals for inclusion on the program from scholars representing seventeen different countries. The 2015 International Conference was sponsored by the Journal of Religion & Film and hosted by the Ensar Foundation of Turkey and the Center for Values Education of İstanbul. We believe that the 2015 International Conference indicates a significant increase in the world wide interest in the study of religion and film and that the increased number of proposals and participants and the greater number of countries represented by scholars indicate that the 2015 Conference even more successful than the first Conference.

There are many people to thank for the success of the 2015 International Conference on Religion & Film. First, I would like to thank the Organizing Committee. The Organizing Committee selected the papers for the Conference program and arranged the order of speakers. The Organizing Committee was itself a diverse group of people, including: Professor Bilal

Yorulmaz (Marmara University), Professor Nuri Tınaz (Marmara University), Professor John C. Lyden (Editor of the Journal of Religion & Film - Grand View University), Professor Kristian Petersen (University of Nebraska at Omaha), Professor Z. Şeyma Altın (İstanbul University), Professor Mehmet Ali Doğan (İstanbul Technical University), Professor Ömer Faruk Ocakoğlu (Kırklareli University), Professor Yalçın Lüleci (Marmara University), Hulusi Yiğit (Center for Values Education), Fatma Reyhan Balcı (Center for Values Education) and Professor William L. Blizek (Founding Editor of the Journal of Religion & Film - University of Nebraska at Omaha).

Second, I would like to thank the Center for Values Education. The Center made all of the local arrangements, including transportation, meals before and after the Opening and Protocol Speeches and the Opening Panel Discussion, the showing of Faysal Soysal's 2013 film, *Üç Yol* (Crossroads) and the interview of Faysal Soysal after the showing of his film at the Congress and Cultural Center, and the sight seeing tour of the Topkapı Palace and the Hagia Sophia and the boat trip on the Bosphorus that followed the Conference. The feedback we received from many of the participants was to the effect that the Conference ran more smoothly, offered more opportunities for scholarly interaction, and made visiting İstanbul a great pleasure. Again, thanks to people from the Center for Values Education for their excellent planning, hard work, attention to detail, and their helpfulness and friendliness. The success of the Conference would not have been possible without the diligent efforts of the Center for Values Education.

Third, I would like to thank the Ensar Foundation and its President, İsmail Cenk Dilberoğlu, for their very generous support of the 2015 International Conference on Religion & Film. Many colleges and universities do not have the financial resources to support the international travel of their faculty and many faculty do not have the resources for international travel either. So, the generous support of the Ensar Foundation made it possible for many scholars to attend the Conference who would not otherwise have been able to attend, making this Conference a truly international conference. I cannot stress enough the importance to religion and film studies of bringing scholars from all religions and from all parts of the world together to exchange ideas and to share their understanding of religion and film. The generosity of the Ensar Foundation made this possible for the 2015 International Conference. The generosity of the Foundation also extends to funding

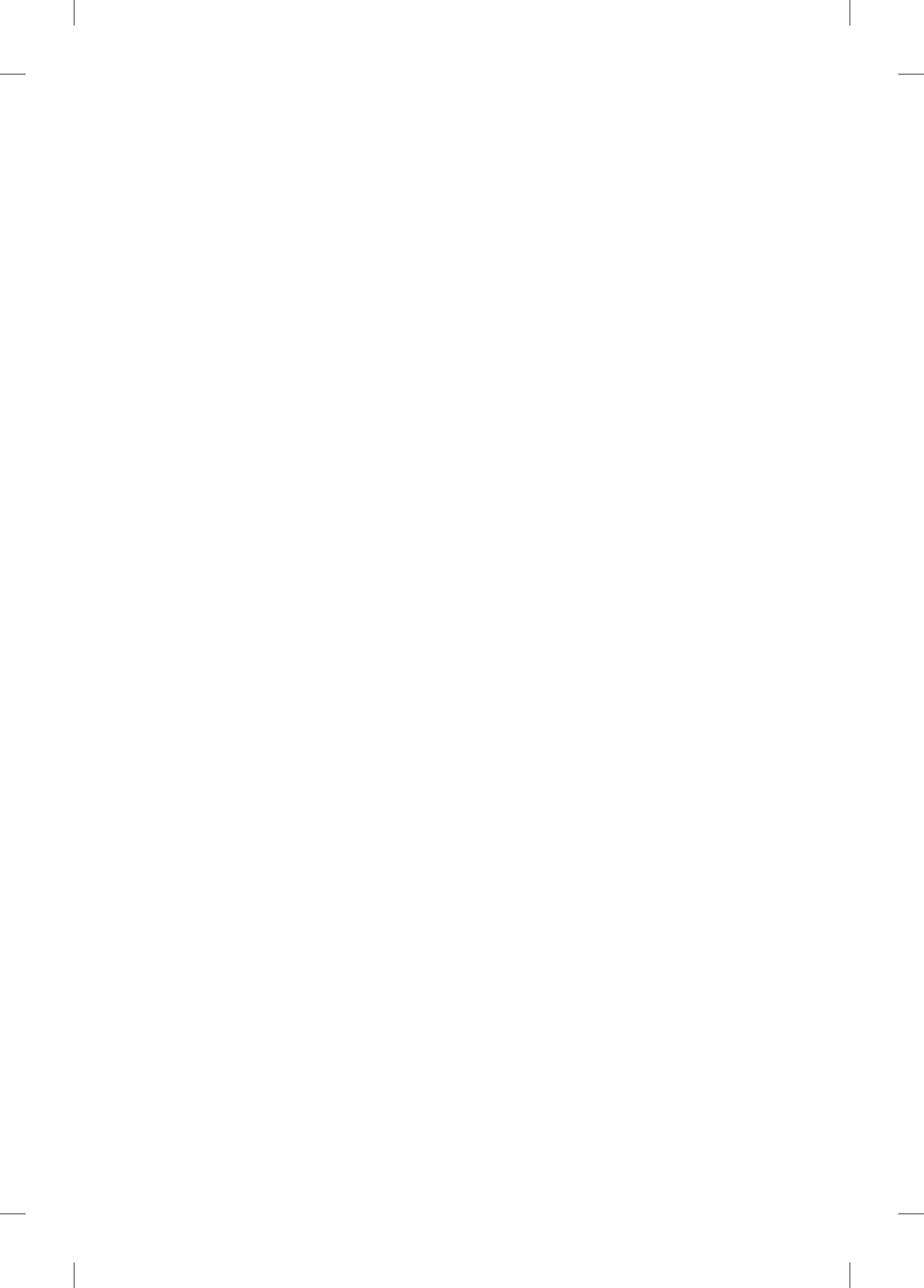
for the publication of this volume, a volume that will give wide circulation to the Conference papers.

Fourth, I would like to thank the city of İstanbul for its very warm welcome to the scholars and participants in the 2015 International Conference on Religion and Film. Many of us were astounded to see a huge banner hanging over the highway from the airport, welcoming the Conference participants to İstanbul. Thank you for that very warm welcome to all of us.

Finally, during the academic year, 2013 - 2014, Bilal Yorulmaz studied religion and film with me at the University of Nebraska at Omaha. As we put together the 2014 International Conference, held in Omaha, Nebraska, Bilal indicated a strong desire to hold the next International Conference on Religion & Film in İstanbul. His diligence in pursuing that desire, resulted in the 2015 International Conference being held in İstanbul. Without Dr. Yorulmaz's dedication we would not have been able to hold the 2015 Conference in İstanbul. I thank him both as a colleague and as a friend.

William L. Blizek

Omaha-2015

Introduction*

The question that most interested us as we organized the 2015 International Conference on Religion & Film was: What would religion and film studies look like when practiced by Muslim scholars, as opposed to scholars from Europe and North America, where religion and film studies originated? Since the Conference included papers in both English and Turkish, we expected to have more Muslim scholars participate—how many we had no idea—in the 2015 Conference than the 2014 Conference that included only papers in English. Since most of the Turkish speaking scholars were Muslim and most of the English speaking scholars were not, we thought that there might be a significant difference between what interested Muslim scholars and what interested non-Muslim scholars.

The answer to our question turned out to be that both Muslim and non-Muslim scholars were both interested in the variety of topics, themes, religions, and national cinemas that have been the staple of religion and film studies in the English speaking world. There were papers on Roman Catholicism in both English and Turkish: “Sex, Lies, and Clergymen: Robert Lepage’s *Le Confessionnal* in Social and Cultural Context” (Adele Reinhartz), “Rivette’s *The Nun*: Religion Between Sadism and Masochism” (Paola Stellino and Claudio Rozzoni), and “The Catholic Church and Cinema” (İsmail Taşpınar). Hinduism was the subject of several papers, including: “Hinduism and Its Others in Bollywood Film of the 2000s” (Diana Dimitrova), “Religious and National Identity in *My Name Is Khan*” (Kathleen Erndl), “Deconstruction of Religious Ideas Through Mediated Construction of Social Reality by Movies: A Study of the Indian Film, *PK*” (Monisa Qadri and Sabeha Mufti), and “From ‘God Who Creates Human,’ to ‘God Created by Human Beings:’ Critical Understanding of Religion in *PK*” (Mehmet Ulukütük).

* WLB: This volume is a collection of selected papers that represent the material presented at the 2015 International Conference on Religion & Film.

Judaism was the topic of two papers: "The Image of the Jew, Judaic Themes, and the Holocaust in Hollywood Cinema" (Mehmet Kalkan) and "Various Representations and Images of Jews in Turkish Cinema" (Melih Çoban). Tibetan Buddhism was the subject of "Enlightenments: The Interpretation of Tibetan Buddhism on Screen" (Andronika Martonova), Confucianism was considered in "Filming Confucius: Branding the New Chinese Nation with Old Chinese Values" (Stefania Travagnin), Christianity made an appearance in "Cinema as a Means of Christian Enculturation" (Mahmet Zafer İnanlar), as did Shintoism in "Presentation of Shintoism's Signs and Symbols in Miyazaki's Movies" (Yüksel Balaban). Even Neopaganism got into the act in "Neopagan Thought and Cinema in the Post-Modern Age" (Ahmet Güven).

There were, of course, many papers on Islam as well, papers by both Turkish speaking and English speaking scholars. What this shows is that both Muslim and non-Muslim scholars are interested in the religions of the world and how those religions appear on the silver screen or what movies tell us about those religions.

In addition to papers on the religions of the world, there were also papers on religion in various national cinemas. Nigerian cinema was the subject of "A Comparative Study of Religion in Nollywood (Nigerian) Films" (Misbahudeen Olabiyia Ahmed Rufai), and Egyptian cinema was the subject of "The Religious Films in Egyptian Cinema" (Hosam Abdelcelil). Other national cinemas included: "Afghan cinema in "Perspectives of Religion in Afghanistan and Afghan Cinema's Adventure" (Nasiruddin Mazhari), Korean cinema in "Islamization of Cinema or Kitsch of Islam? An Assessment of Hollywood as a Popular Cultural Phenomenon in Korean Cinema Culture" (Mustafa Macit), Azerbaijan cinema in "Representation of Religious Phenomenon in Azerbaijan Cinema From Beginning to Present" (Kamil Engin), Bulgarian cinema in "The Image of Muslim in Bulgarian Cinema" (Sonya Emilova), Iranian cinema in "The Quranic Epic in Iranian Cinema" (Nacim Pak-Shiraz), Romanian cinema in "Using Religion to Build the National Identity of Romanian Nationalistic-Communist Cinema" (Adriana Stefanel), Philippine cinema in "Philippine Muslims on Screen: From Villains to Heroes" (Vivienne SM Angeles), Tunisian cinema in "Agonizing Transitions and Turning Away From God in Two Tunisian Movies" (Imen Yaakoubi), Malaysian cinema in "Recent Developments in Malaysian Cinema and its Challenges with

Reference to the Religious Factor” (Mesut Idriz). Indian cinema was the subject of the papers on Hinduism noted above and Turkish cinema was the topic of several papers. Even Nordic films (Nordic crime films, at least) were the topic of one paper, “Madness, Otherness and Transformation: Exploring Religion in Nordic Crime Films” (Sofia Sjo). Both Muslim and non-Muslim scholars showed a significant interest in the cinema of particular countries. We expect this trend to continue to grow.

In addition to papers dealing with particular religions and with national cinemas, there were a number of papers that dealt with particular movies, such as *Vurun Kahpeye*, *Le Confessional*, *Hurt Locker*, *The Silence of the Lambs*, *The Matrix*, *My Name is Khan*, *PK*, *American Sniper*, *Winter Sleep*, *Wrong Rosary*, *The Butterfly*, *Kung Fu Panda*, *Her*, *Transcendence*, *The Machine*, and *Once Upon a Time in Anatolia*. Analyzing religion in individual films has long been a popular activity in religion and film studies and papers dealing with individual films were presented by both Muslim and non-Muslim scholars.

The 2015 International Conference also included papers on individual filmmakers, including Andrei Tarkovsky, Andrey Zvyagintsev, Pavel Lungin, Jouko Aaltonen, Majid Majidi, Terrence Malick, and Ousmane Sambene. And papers covered such diverse topics as Images of God in the movies, religion and animated films, religion and film methodologies, theology and film, morality and film, religion and politics, audience response to film, the paranormal, religion and horror films, the Muslim terrorist in the movies, cinema as worship, censorship, images of the Prophet in film, and transcendence.

One of the things that characterizes religion and film studies in the English language world is an eclectic approach, a wide variety of interests and approaches. What we learned from the 2015 International Conference on Religion & Film, is that same diversity of interests can be found among Muslim scholars as well.

Dr. William L. Blizek

Omaha 2015

ÖNSÖZ

Halka açık ilk film gösterimi 28 Aralık 1895 yılında Paris'teki Grand Cafe'de Lumiere kardeşler tarafından yapılmıştır. Hz. İsa ile ilgili ilk film ise yaklaşık 3 yıl sonra 1898 yılında çekilmiştir. Sinemanın henüz emekleme aşamasında dini konulara duyduğu bu ilgi günümüze kadar artarak devam etmiştir. İslam, Hristiyanlık, Yahudilik, Budizm, Hinduizm gibi farklı dinleri ve bu dinlere ait temaları konu edinen, aleyhte ve lehte yorumlar, eleştiriler yapan, bazen övgüler, bazen tepkiler toplayan binlerce film sinema tarihindeki yerini almıştır. Sinemanın dine olan bu ilgisi dünyanın çeşitli yerlerindeki akademisyenlerin dikkatini çekmiş ve interdisipliner bir akademik alan olan "sinema ve din" doğmuştur. Günümüzde sinema ve din alanına ilgi giderek artmakta, araştırma merkezleri kurulmakta, akademik dergilerde yüzlerce makale yayınlanmakta, yüksek lisans ve doktora tezleri hazırlanmakta ve üniversitelerde sinema ve din dersleri okutulmaktadır.

Gün geçtikçe akademik çevrelerin ilgisini çeken "Sinema ve Din", geniş bir yelpazede çalışma alanına sahiptir. Bununla birlikte temel iki yaklaşım dikkatleri çekmektedir.¹ Bunlardan ilki dinden faydalanarak filmleri yorumlamak (using religion to interpret movies). Bu yaklaşımda filmlerde yer alan alt metinlerin ya da sembollerin dini bilgiler yardımıyla çözümlenmesi, daha iyi anlaşılması söz konusudur. Örneğin *The Matrix*, *Superman*, *The Terminator*, *Elysium* gibi filmlerde yer alan Hristiyanlıkla ilgili alt metinleri çözebilmek için Hristiyanlık hakkında bilgi sahibi olmak, Kitab-ı Mukaddes'te geçen kıssalara başvurmak gerekmektedir. Aksi takdirde bu filmlerin asıl anlatmak istedikleri hikaye gözden kaçmış, geriye sadece aksiyon sahneleri kalmış olacaktır. Halbuki dini bilgiler kullanılarak bu filmler yorumlandığında *The Matrix*'teki Neo, *Superman*'deki Superman, *The Terminator*'daki John Connor ve *Elysium*'daki Max karakterlerinin aslında Hz. İsa'ya işaret ettiği ve bu filmlerin Hz. İsa'nın hayatının yeniden anlatımı olduğu ortaya çıkmaktadır.

1 Bu iki yaklaşımla ilgili detaylı bilgi bu kitabın ek bölümünde yer alan çevirilerde yer almaktadır.

Sinema ve din alanındaki ikinci temel yaklaşım ise dinleri değerlendirmek/eleştirmek için filmleri kullanmaktır (using movies to critique religion). Bu yaklaşımda bazen bizzat din olgusu, bazen belirli bir dini kurum, bazen din adamları eleştirilir. William L. Blizek'e göre dini değerlendirme olumlu ya da olumsuz yönde olabilir. Bazı filmler dini kurum ya da kişilerin yanlış uygulamalarını eleştirirler. Örneğin *Kadosh*, Ortodoks Yahudiliğin bazı gruplarını kadınlara adaletsiz davranması ve olumsuz durumlara sebep olması nedeniyle eleştirir. *Leap of Faith* insanların paralarını almak için dini kullanarak dolandırıcılık yapanları gözler önüne serer. *The Mission*, Katolik kilisesinin İspanya'daki siyasi gücünü sürdürebilme gayretiyle Güney Amerikalı Guarani yerlilerini yüzüstü bıraktığını gösterir. Bazı filmler ise dine olumlu bir yaklaşım sergileyip, olaylara farklı bir perspektiften bakarlar. Örneğin, Robert Duvall'ın *The Apostle* (Havari, 1997) filmi vaazın gücünü ve yeniden doğan (hidayete eren) insanların hayatları üzerindeki etkisini sergiler.

Sinema ve din alanında bu iki temel yaklaşımın dışında başka yaklaşımlar da vardır. Bunlardan biri dini temaları ele alan filmleri değerlendirmektir. Mesih, Mehdi, Deccal, Şeytan, Ahiret, Kıyamet, Cennet, Cehennem, Tanrı, Peygamberler, Veliler, Kader, Reenkarnasyon gibi dini temaların filmlerde ne şekilde yer aldığı hakkında bir çok çalışma yapılmıştır. Filmlerde ele alınan bu temaların dini metinlerle uyumlu olup olmaması, izleyiciler üzerindeki etkisi, gizli ve açık şekilde bu temalara yapılan vurgular ve göndermeler, -özellikle islami bakış açısıyla- Tanrı ve Peygamberlerin sinemada temsili gibi bir çok problem alanı bu yaklaşımı araştırmacılar için cazip kılmaktadır.

Diğer bir yaklaşım ise belirli bir dinin sinemada temsiline odaklanan yaklaşımdır. Hristiyanlık, Yahudilik, İslam, Budizm, Hinduizm, İlkel kabile dinleri vb. sinemada nasıl temsil edilmektedir? Bu dinlere ait hangi temalar, inançlar, ibadetler sinema perdesine yansımaktadır? Bu din mensupları sinemada nasıl bir temsile sahiptir? Örneğin Müslümanlar kendi ülke sinemalarında ve Hollywood'da nasıl bir imaja sahiptir? Bu temsillerin toplum üzerindeki etkisi nedir? Bu gibi sorulara cevap arayan bu yaklaşım da özellikle belirli bir din konusunda uzmanlaşan araştırmacıların ilgisini çekmektedir.

Sinemanın birey ve toplum üzerindeki etkisi ve önemi anlaşıldıkça sinema ve din alanına ilginin daha da artacağını, ilahiyat ve iletişimin alt disiplinlerinin alana ilgi duymasıyla da çok farklı yaklaşım ve problem alanlarının ortaya çıkacağını ön görebiliriz. Sinema ve din, gelecekte çok daha canlı ve renkli bir interdisipliner alan olarak bilim dünyasındaki yerini alacaktır.

Ülkemizde ise dünyadan farklı bir tecrübeye sahip olduğumuzu söyleyebiliriz. Sinematoğraf, icadından yalnızca birkaç ay sonra Osmanlı sarayına girmiş, bir yıl sonra da halka açık ilk gösterimler gerçekleştirilmiştir. Geleneksel karagöz oyunu ile teknik benzerliklerinden dolayı sinema halk tarafından nisbeten benimsenmiştir. Cumhuriyetin ilanından sonra ise tek parti iktidarının tek yönetmeni Muhsin Ertuğrul'un filmlerinde İslam dinine ve dindarlara karşı olumsuz stereotipler geliştirilmiştir. Ertuğrul tarafından üretilen vatan haini, üç kağıtçı, ahlaksız dindar temsilleri Ertuğrul'dan sonraki yönetmenler tarafından da sorgusuz sualsiz benimsenmiş ve uzun yıllar Türk sinemasında varlığını sürdürmüştür. Dine ve dindara hakaret etmeyen yaklaşım ancak 1960-1970'li yıllarda tamamen ticari gayelerle üretilen hazretli filmlerle mümkün olabilmıştır. Bu filmler ise bir çok bilgi hataları ve özensiz yapım süreçleriyle ancak birer ticari sömürü aracı olabilmişlerdir.

Dindar insanlar tarafından çekilen ilk film 1970 tarihli *Birleşen Yollar* filmi olmuş ve bu filmi Milli sinema akımının diğer filmleri takip etmiştir. Türk sinemasının tarihi serüveni akademik ilgiyi hak eden bir çok unsura sahip olmasına rağmen 2000'li yıllara kadar çok az çalışma yapılabilmıştır. Bunda ilahiyat fakültelerinin sinemaya, iletişim fakültelerinin ise dini konulara ilgisiz kalışlarının etkili olduğunu söyleyebiliriz.

2000'li yıllardan sonra yapılan akademik çalışmalar nitelik ve nicelik bakımından artsa da henüz alanın hak ettiği noktada değildir. Ülkemizde yapılan sinema ve din çalışmalarının dünyadaki canlılığı yakalaması ilahiyat ve iletişimin alt disiplinlerinin konuya dahil olmasıyla mümkün olabilecektir. Yukarıda ifade edilen genel yaklaşım ve konulara ek olarak ülkemizde çalışılabilecek bir çok konu bulunmaktadır. Din ve değerler eğitiminde sinemanın bir araç olarak kullanımı, din eğitiminin önünde bir engel olarak sinemanın nasıl kullanıldığı, sinemanın yaygın ve örgün din eğitimindeki yeri, Müslüman bakış açısıyla bir filmin nasıl okunabileceği, İslami inanç ve ibadetlerin sinemaya nasıl yansdığı ya da yansımadağı, batıl ve islam öncesi inançların sinemada yer alması, filmlerde yer alan kader, tanrı gibi kelami konular, problemler; tanrı, cennet, cehennem, peygamber, sahabe, melek vb.'nin temsil edilmesi, filmlerin alt metinlerinde yer alan ayet ve hadisler gibi bir çok konu araştırılmayı beklemektedir.

Ülkemizde sinema ve din alanında önemli bir boşluğu dolduracağını, yeni çalışmaların önünü açacağını düşündüğümüz *Sinema ve Din* kitabı 10 bölüm ve bir ekten oluşmaktadır. İlk sekiz bölüm Türkçe, son iki bölüm İn-

gilizce çalışmaları ihtiva etmektedir. Ek bölümünde ise William L. Blizek'in sinema ve din alanında temel iki yaklaşımı ele aldığı makalelerin çevirisi bulunmaktadır.

"Din ve Değerler Eğitimi Perspektifinden Sinema" başlıklı bölüm, Ke-loğlan çizgi filminin din ve değerler eğitimi açısından incelenmesi, çeşitli popüler animasyon filmlerde yer alan değerlerin tespiti konularına değindikten sonra Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersi öğretmenlerinin derslerinde bir araç olarak filmlerden yararlanma durumlarını incelemektedir. Sonraki çalışmalar ise genel olarak filmlerin gençler üzerindeki etkisi ve gençlerin filmleri ve filmlerde yer alan dini olguları algılamaları üzerine değerlendirmeleri içermektedir. Ayrıca sinema terapinin değerler eğitiminde kullanılma imkanını irdeleyen bir çalışma da bu bölümde bulunmaktadır.

"Dinlerin Sinemadan Yansıyan Görüntüleri" adlı bölüm, çeşitli dinlerin sinemada temsiline odaklanmaktadır. Bu bölümde Katolik mezhebinin sinemaya yaklaşımı, Yahudilerin Hollywood ve Türk sinemasında temsili, Hristiyan inkültürasyon aracı olarak sinema, Miyazaki sinemasında Şintoizm, Kore filmlerinde Konfüçyüs düşüncesi ve bu düşüncenin kiçleşmesi, filmlerde yer alan neopagan inançlar konularına yer verilmektedir.

"İslam Ülkelerinde Sinemanın Serüveni" bölümü, Azerbaycan, Pakistan, Mısır, Cezayir ve Senegal sinema tarihinde İslam'ın nasıl temsil edildiğini incelemektedir. Farklı tarihi tecrübelerle sahip olmalarına rağmen hem kendi aralarında hem de Türkiye ile benzerliklerin bulunması önemli bir veri olarak karşımıza çıkmaktadır.

"Türk Sinemasından Akseden İslam" bölümü ise ehemmiyetine binaen sadece Türk sineması ve islam konusunu ele almaktadır. Bölümün ilk çalışmaları başlangıcından günümüze Türk sinemasının dine, dindara ve dini konulara bakışındaki değişimi irdelerken sonraki çalışmalar farklı perspektiflerden konuyu ele almaktadır. Bu çalışmalarda Türk sinemasında İslami öğelerin sansürü, korku sinemasında İslam ve İslam kitap sanatlarının Türk sinemasına yansması konuları ele alınmıştır.

Türk sinemasında din adamı ve dindar temsilleri aslında bir önceki bölümün konusu olmasına rağmen sinema ve din denilince ilk akla gelen ve ülkemizde en çok çalışılmış olan bir konu olması bakımından ayrı bir bölüm olarak tasarlanmıştır. "Sinemada Dindar ve Din Adamı Temsilleri" adını taşıyan bu bölümde olumlu ve olumsuz bakış açılarıyla sinemada yer alan çeşitli dindar ve din adamı karakterleri incelenmiştir.

Tefsir, hadis, İslam hukuku disiplinlerinin alanına giren çalışmalar “İslami İlimler Penceresinden Sinema Perdesine Bakış” başlığı altında bir araya getirilmiştir. Bu bölümde Hz. Muhammed (sav), diğer peygamberler ve sahabeinin sinemada temsili, Kur’an kıssaları ve sinema, Hadislerin inşa ettiği kültür ve sinema konuları yer almaktadır. Ayrıca İslam edebiyatı alanına giren bir çalışmaya da bu bölümde yer verilmiştir.

Kelam alanına giren çalışmalar ayrı bir bölüm oluşturmaya yetecek sayıda olduğu için önceki bölümden ayrılmış ve müstakil bir bölüm olarak değerlendirilmiştir. “Sinema Perdesine Düşen Kelami Problemler” adlı bu bölümde Tanrı ve Kader temalarının sinemada ele alınışı incelenmektedir.

Bir diğer bölüm olan “Yedinci Sanatın Maneviyat Arayışı” filmlerde yer alan tasavvufi bakış açılarını ve aşkı arayışı incelemektedir.

“Cinema and World Religions” adlı İngilizce bölüm farklı dinlerin sinema ile ilişkilerini inceleyen İngilizce çalışmaları içermektedir. Bu bölümde İslam dini ile ilgili beş, Hristiyanlık ve Hinduizm’le ilgili ikişer bildiri bulunmaktadır. Bu bölüm, İran Sineması’nda Kur’an kıssaları, Mecid Mecidî filmlerinde dini unsurlar, Hollywood Sineması’nın Müslüman terörist algısındaki kritik rolü, Filipin Sineması’nda Müslüman temsili gibi ilgi çekici konularda değerli bildiriler ihtiva etmektedir.

“Religion and Film Methodology” adlı bölüm ise “filmlerin dini açıdan değerlendirilmelerinin önemi”, “belgesel filmlerde dini tecrübenin inşası”, “bir sinema objesi olarak zaman” gibi teorik çalışmaların yanı sıra bir ya da birkaç filmi temele alan çalışmaları içermektedir.

Sinema ve Din kitabının ek bölümünde ise iki değerli metin bulunmaktadır. Alanın önde gelen araştırmacılarından biri olan William L. Blizek’in Editörlüğünü yaptığı *The Continuum Companion to Religion and Film* adlı eserde bulunan iki makalesi çevrilerek Türk araştırmacıların dikkatine sunulmuştur. Makaleler yukarıda bahsettiğimiz iki temel yaklaşımla –using religion to interpret movies ve using movies to critique religion- ilgili kapsamlı bilgiler ve örnekler içermektedir.

2015 Uluslararası Sinema ve Din Sempozyumu’nda sunulan bildiriler içerisinde hakem onayı alanların derlenmesiyle oluşturulan bu kitabın meydana çıkmasında katkısı bulunan bir çok kişi ve kurum bulunmaktadır. Sempozyum’un başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesinde emeği geçen düzenleme kurulu üyeleri, Prof. Dr. William L. Blizek, Doç. Dr. Nuri Tınaz, Doç. Dr. John C. Lyden, Yard. Doç. Dr. Kristian Petersen, Yard. Doç. Dr. Z.

Şeyma Altın, Yard. Doç. Dr. Mehmet Ali Doğan, Yard. Doç. Dr. Ömer Faruk Ocakoğlu, Dr. Yalçın Lüleci, Hulusi Yiğit ve Fatma Reyhan Balcı'ya; kurumsal olarak her zaman arkamızda olan ve sempozyumun gerçekleşmesinde maddi-manevi desteğini gördüğümüz İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Ensar Vakfı ve Değerler Eğitimi Merkezi'ne teşekkürü bir borç bilirim.

Sempozyumun ülkemizde gerçekleşmesinde en kritik destek ise değerli hocam William L. Blizek'ten gelmiştir. ABD'nin Omaha şehrinde gerçekleştirilen 2014 Uluslararası Sinema ve Din Sempozyumu'ndan sonra ikinci etkinliği İstanbul'da yapma teklifimi kabul ettiği, *Journal of Religion and Film* kurucu editörü olarak akademik sponsor olup sempozyumun başarılı bir şekilde gerçekleşmesine katkıda bulunduğu için kendisine ayrıca teşekkür ediyorum.

Sinema ve din alanında ülkemizde yapılan ilk derleme kitap çalışması olan bu eserin, alanın gelişmesine katkıda bulunması, gelecek çalışmaların önünü açması ve hayırlara vesile olması niyazıyla...

Dr. Bilal Yorulmaz
İstanbul-2015

İÇİNDEKİLER

Acknowledgements	5
<i>William L. Blizek</i>	
Introduction	9
<i>William L. Blizek</i>	
Önsöz	13
<i>Bilal Yorulmaz</i>	

I. BÖLÜM

DİN ve DEĞERLER EĞİTİMİ PERSPEKTİFİNDEN SİNEMA

Din ve Değerler Eğitimi Açısından Keloğlan Çizgi Filminin Değerlendirilmesi	29
<i>Bilal Yorulmaz</i> <i>Mukaddes Zikra Tanrıverdi</i>	
Animasyon Filmlerin Değerler Bağlamında İncelenmesi	53
<i>Adem Korukcu</i> <i>Mehmet Güngör</i> <i>Özkan Ardahanlı</i>	
Din Dersi Öğretmenlerinin Bir Öğretim Materyali Olarak Filmlerden Yararlanma Durumu	85
<i>Mehmet Korkmaz</i>	
Dini İçerikli Filmlere Karşı Tutum ve Davranışların Din Eğitimi Bağlamında İstatistiksel Tekniklerle İncelenmesi: AKÜ İslami İlimler Fakültesi Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama	109
<i>Sena Coşkun</i> <i>Sinan Saraçlı</i>	

Sinemanın Tanrı Algısı ve Dini Bilgilerin Gelişimine Etkisi	131
<i>Başaran Gençdoğan</i>	
İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Sinema Algısı Üzerine Bir Alan Araştırması (Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneklemi)	147
<i>Şükrü Keyifli</i>	
Değerler Eğitiminde Sinematerapinin İmkânı ve Gücü.....	175
<i>Mehmet Kamil Coşkun</i>	
Ergenlerde Dini İnançın Oluşması ve Sinemanın Etkisi.....	193
<i>Kamale Gahramanova</i>	

II. BÖLÜM

DİNLERİN SİNEMADAN YANSIYAN GÖRÜNTÜLERİ

Katolik Kilisesi ve Sinema.....	211
<i>İsmail Taşpınar</i>	
Hıristiyan İnkültürasyon Aracı Olarak Sinema.....	227
<i>Mehmet Zafer İnanlar</i>	
Hollywood'da Yahudilik, Soykırım ve Sinema'nın DNA'sındaki Yahudiler ...	249
<i>Mehmet Kalkan</i>	
Başlangıcından Günümüze Türk Sinemasında Yahudilerin Farklı Temsilleri.....	265
<i>Melih Çoban</i>	
Miyazaki Sinemasında Şintoizm Göstergelerinin Sunumu	287
<i>Yüksel Balaban</i>	
Sinemanın İslamleştirilmesi mi, İslam'ın "Kiç"leşmesi mi? Popüler Kültür Fenomeni Hallyu; Kore Dalgası Örneğinde bir Değerlendirme	309
<i>Mustafa Macit</i>	
Postmodern Dönemde Neopagan Düşünce ve Sinema	327
<i>Ahmet Güven</i>	

III. BÖLÜM

İSLAM ÜLKELERİNDE SİNEMANIN SERÜVENİ

Başlangıcından Bugüne Azerbaycan Sinemasında Din Olgusunun İşleniş Biçimi	341
<i>Kamil Engin</i>	
Afganistan'da Din Algısı ve Sinemanın Serüveni	361
<i>Nasiruddin Mazhari</i>	
Mağrib Sinemasında Ahlak Sorunu	373
<i>Samiha Khelifa</i>	
Kolonyal İlişkinin Bakiyesi ve Postkolonyal İkircikli Tutum: Ousmane Sembene'nin Film Dili ve İslam Dili	385
<i>Yusuf Ziya Gökçek</i>	
<i>Yunus Namaz</i>	
Mısır Sinemasında Dini Filmler	405
<i>Hossam Abdelgelil</i>	

IV. BÖLÜM

TÜRK SİNEMASINDAN AKSEDEN İSLAM

Politikadan Poetikaya Türk Sinemasında Din.....	415
<i>Şükrü Sim</i>	
<i>Hasan Ramazan Yılmaz</i>	
Türkiye'de Politik Düşüncenin Sinematografik Sunumu Bağlamında Dini Filmler.....	433
<i>Murat Sezgin</i>	
<i>Onur Keşaplı</i>	
Türk Sineması "Alan"ında Din'in Kullanımına İlişkin (Seküler) Habitus Tavırlar	451
<i>Bahset Karslı</i>	

2000’li Yıllarda Muhafazakâr-Dindar Kesimin Sinemaya Artan İlgisi.....	463
<i>Nuri Tınaz</i>	
<i>Yalçın Lüleci</i>	
Yeşilçam Dönemi Türk Sinemasında İslami Öğelerin Sansürü	473
<i>Dilek Kaya</i>	
Korku Sinemasında İslam: Hasan Karacadağ Filmleri Örneği.....	489
<i>Özgür Sarı</i>	
Derviş Zaim Filmleri Üzerinden Sinemada İslam Kitap Sanatlarının Yansımaları	501
<i>Elçin Akçora</i>	
<i>Serkan İlden</i>	

V. BÖLÜM

SİNEMADA DİNDAR ve DİN ADAMI TEMSİLLERİ

Kertenkele’nin Serencamı: Bir Film Üç Algı.....	521
<i>Bilal Toprak</i>	
Yeşilçam Sinemasındaki Kötü “Dindar” Adam Stereotipi ve Halit Refiğ’in Vurun Kahpeye (1973) Filmi Örneği.....	549
<i>Koray Sevindi</i>	
<i>F. Neşe Kaplan</i>	
Türk Sinemasında Dinî Simge ve Sembollerin Ergenin Din Algısı Üzerindeki Etkileri (The İmam- Takva- Bizim Hoca)	561
<i>Rabia Sümeyye Açar</i>	
Değerler Psikolojisi Perspektifinden Türk Sinemasında Din Görevlisi İmajı: ‘Değer-Yoksun Dindarlık’ Tipolojisi Bağlamında Semantik Analizler.....	575
<i>Mustafa Koç</i>	
Son Dönem Türk Sinemasında Yer Alan Din Adamı İmgesinde Yaşanan Değişim ve Dönüşüm: Kış Uykusu (2014) Filminde Yapısalcı Karakter Çözümlemesi.....	605
<i>Alev F. Parsa</i>	
Sanatın Kıyısında Dinsellik: Sinemada Dinsel Gündelik Hayat Tasvirleri	621
<i>H. Çağlar Enneli</i>	

VI. BÖLÜM

İSLAMİ İLİMLER PENCERESİNDEN SİNEMA PERDESİNE BAKIŞ

- Fıkî Açından Peygamberlerin, Hz. Muhammed (s.a.v)'in, Peygamber Yakınlarının ve Sahabilerin Sinemada Temsil Edilmesi Sorunu ve Mevcut Film Örnekleri** 647
İsmail Güllük
- Kur'an Kıssaları ve Sinema** 661
Erdoğan Baş
- Hadislerin İnşa Ettiği Kültür/Medeniyet ve Sinema** 673
Serdar Demirel
- Bir Arap-İslâm Edebiyatı Figürünü Türk Sinemasına Uyarlama Denemesi: "Ka'b b. Zühayr: Kaside-i Bürde Şairi" Filmi** 689
Mustafa İrmak

VII. BÖLÜM

SİNEMA PERDESİNE DÜŞEN KELAMİ PROBLEMLER

- Sinema'da Tanrı Söylemi** 713
Fatih Toktaş
- İnsanları Yaratan Tanrıdan, İnsanların Yarattığı Tanrıya: PK Filmi Özelinde Olağan Din Anlayışının Eleştirisini Anlamak** 737
Mehmet Ulukütük
- Snowpiercer Filmi Örneğinde Sinemada Alt Metin Olarak Sunulan Dini Mesajlar** 749
Mustafa Sarmış
- Türk Sinemasında Dini İçerikli Yapıtların Genel Yapısı ve Bu Yapıyı Varoluşçu Çizgiye Yükseltmenin Gereği Üzerine** 785
İbrahim Coşkun
- Bir Kalam Konusu Olarak Kaderin Sinema Filmlerinde Ele Alınışı** 801
Fatma Bayraktar Karahan

VIII. BÖLÜM

YEDİNCİ SANATIN MANEVİYAT ARAYIŞI

- Kuzuların Sessizliği Filmi Çerçevesinden Muhyiddin Arabi Düşüncesinde ve Batı Geleneğinde İnsan Meselesi 821**
Ridade Öztürk
- Düşünsel Yoğunlaşma Aracı Olarak Durağan Çekimin Tefekkür Sinemasındaki Önemi ve Yusuf Üçlemesi Örneği 843**
Mehmet Köprü
- Bir İbadet Biçimi Olarak Sinema: Tarkovski Örneği 865**
Fatih İbiş
- Metropolis: Sinema, Din ve Modernite 881**
Ömer Faruk Ocakoğlu

IX. BÖLÜM

CINEMA and WORLD RELIGIONS

- The Qur'anic Epic in Iranian Cinema..... 909**
Nacim Pak-Shiraz
- Allegory and Ambiguity in the Films of Majid Majidi: A Theodicy of Meaning 927**
Cyrus Ali Zargar
- Examining the Critical Role American Popular Film Continues to Play in Maintaining the Muslim Terrorist Image, Post 9/11 951**
Rubina Ramji
- Religious and National Identity in My Name is Khan 965**
Kathleen M. Erndl
- Philippine Muslims on Screen: From Villains to Heroes 981**
Vivienne SM. Angeles

The Seal of the Confessional: Robert Lepage's Le Confessionnal in Social and Cultural Context	995
<i>Adele Reinhartz</i>	
Rivette's The Nun: Religion between Sadism and Masochism	1011
<i>Paolo Stellino</i>	
<i>Claudio Rozzoni</i>	
Films and Religion: An Analysis of Aamir Khan's PK	1027
<i>Monisa Qadri</i>	
Hinduism and Its Others in Bollywood Film of the 2000s	1049
<i>Diana Dimitrova</i>	

X. BÖLÜM

RELIGION and FILM METHODOLOGY

Films, Values, Absolutes: Why Theological Readings of Films are Morally and Politically Essential	1065
<i>Clive Marsh</i>	
Time the Redeemer: Time as an Object of Cinema in a Post-Metaphysical Age	1081
<i>Greg Watkins</i>	
Tracking the Fallen Apple: Ineffability, Religious Tropes, and Existential Despair in the Nuri Bilge Ceylan's Once Upon a Time in Anatolia	1093
<i>Joseph G. Kickasola</i>	
Agonizing Transitions and Turning Away from God in Two Tunisian Movies	1119
<i>Imen Yacoubi</i>	
Spirits and Ceremonies: How to Construct Religious Experience in Documentary Film?	1135
<i>Dr. Jouko Aaltonen</i>	

Different images of God: Theological-aesthetical evaluation of films by Andrey Zvyagintsev and Pavel Lungin1151
Denys Kondyuk

“Aftertones of Infinity”: Biblical and Darwinian Evocations in Terrence Malick’s The Tree of Life and To the Wonder1167
Gregory Allen Robbins

Madness, Otherness and Transformation: Exploring Religion in Nordic Crime Films1183
Sofia Sjö

Religion, Film and Post-modernism: The Matrix, a Case Study1119
Amjad. M. Hussain

XI. BÖLÜM / EKLER

SİNEMA ve DİN ALANINDA İKİ TEMEL YAKLAŞIM

Dinden Faydalanarak Filmleri Yorumlama1213
William L. Blizek (Çev. Bilal Yorulmaz)

Dinleri Değerlendirmek/Eleştirmek İçin Filmleri Kullanma1225
William L. Blizek (Çev. Bilal Yorulmaz)